

Кучер Г. М.,
кандидат педагогічних наук, начальник Управління
Управління праці та соціального захисту населення Уманської міської ради
(м. Умань, Україна)

СОЦІАЛЬНА РОБОТА В УМОВАХ COVID-19 В УМАНСЬКІЙ МІСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ

Реформа децентралізації посилює роль територіальних громад у вирішенні проблем самої громади. В умовах запровадження карантинних заходів, пов'язаних з COVID-19, новостворені територіальні громади зіткнулися на своєму шляху з проблемами і складними викликами, пов'язаними з наданням різних видів соціальної підтримки мешканцям громади.

У відповідь на пандемію COVID-19 відбулись суттєві зміни у життєдіяльності населення. Запроваджено надзвичайну ситуацію, санітарно-епідеміологічні заходи (карантинні зони, перевірка температури, скасування масових заходів, закриття навчальних та культурно-розважальних закладів), встановлено обмеження виїзду/в'їзду за кордон та пересування всередині країни; встановлені обмеження трудової діяльності; введені нові дистанційні форми праці, особливості надання різних видів соціальної підтримки та соціальних послуг.

Для уникнення поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, особливості правовідносин «віддалених» працівників із роботодавцем затверджено Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу», яким передбачено право роботодавця при укладенні трудового договору про дистанційну або надомну роботу отримувати відомості про місце проживання працівника або інше місце, де буде виконуватись трудова функція, забезпечення можливості ознайомлення працівника з колективним договором, локальними нормативними актами роботодавця, повідомленнями шляхом обміну електронними документами, забезпечення ознайомлення працівника з вимогами щодо охорони праці шляхом використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеозв'язку та ін. [1].

Суттєві зміни відбулися в наданні різних видів соціальної підтримки та соціальних послуг вразливим категоріям громадян. Дуже важливо що держава та органи місцевого самоврядування оперативно реагували на ситуацію та знаходили шляхи вирішення проблем.

Наприклад, Уманській міській територіальній громаді, де створено розгалужену мережу закладів, які надають соціальні та реабілітаційні послуги дітям, молоді, сім'ям, особам з інвалідністю, учасникам АТО/ООС, пенсіонерам та іншим вразливим категоріям населення вдалося в умовах карантину забезпечити роботу по обслуговуванню населення.

З метою недопущення поширення коронавірусу COVID-19 та на виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 №211, якою з 12.03.2020 по 03.04.2020 вперше встановлено карантин, крім загальноприйнятих профілактичних заходів, забезпечення працівників засобами індивідуального захисту, проводилась робота щодо посилення соціального захисту вразливих категорій громадян [3].

Умань одне з перших міст України, яке втілило в життя підхід «єдиного вікна» з надання соціальних послуг населенню шляхом приєднання в 2014 році до управління праці та соціального захисту населення міського центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та введення в штат фахівців із соціальної роботи, які закріплені за мікрорайонами міста та працюють з сім'ями безпосередньо у громаді. Кожен фахівець із соціальної роботи володіє інформацією про потребу кожної сім'ї закріпленого за ним мікрорайону у соціальних послугах: продуктових наборах, гарячому харчуванні, медикаментах та їх доставці, лікуванні, доставці до медичних закладів, в тому числі на послуги гемодіалізу, інших

комунікаційних послугах. Це дало змогу оперативно реагувати на потреби громади. Місцева влада спільно з соціально-відповідальним бізнесом надала належну підтримку вразливим категоріям громадян, які під час карантину в зв'язку з похилим віком знаходились в зоні ризику і були обмежені у пересуванні. Тільки продуктовими наборами вдалося охопити понад 16,0 тис. сімей та 9 тис. отримали до Великодня освячені паски. Під час дії карантинних заходів завдяки налагодженій співпраці із Благодійним фондом «Уманський центр допомоги» 21 сім'я, де виховується 50 дітей, отримували щоденно гаряче харчування.

Організовано систематичне відвідування одиноких та самотньо проживаючих громадян похилого віку, осіб з інвалідністю з метою мінімізації переміщення таких осіб в публічних місцях та надання належної медичної допомоги. Понад 60 соціальних працівників, незважаючи на посилені карантинні заходи, продовжують працювати у посиленому режимі та щоденно обслуговують понад 1000 громадян, які потребують сторонньої допомоги, доставляють та закупають продукти харчування, ліки, сплачують за житлово-комунальні послуги, працюють із сімейними лікарями для недопущення поширення коронавірусу COVID-19. Здійснювався 2-х тижневий запас продуктів для підопічних.

Послуги «догляд вдома» у разі респіраторного захворювання підопічних здійснювались безконтактно (підносились закупки, ліки, продукти) під двері (квартири) і повідомлялось в телефонному режимі. Особам, які знаходились на лікуванні в лікарні, доставка здійснювалася через медичного працівника, про що повідомлялось особу в телефонному режимі.

Для надання екстрених соціальних послуг громадяни мали можливість звернутися до «швидкої соціальної допомоги» за телефоном гарячої лінії. Також фахівці, в складі мультидисциплінарної команди (лікар, психолог, соціальний працівник та інші спеціалісти) надають необхідні консультації на дому. При необхідності громадяни забезпечуються гарячим харчуванням або продуктами.

З метою запобігання злочинності наголошено самотніми громадянам про можливі дії шахраїв та відпрацьовано механізм їх взаємодії з соціальним робітником.

Фахівці із соціальної роботи надають послуги з інформування, консультування, соціального супроводу та визначають потреби сім'ї без відвідування помешкань громадян (у подвір'ї будинку, вулиці), а також у телефонному режимі, із застосуванням електронної пошти, соціальних мереж. Соціальні послуги кризового та екстреного втручання надаються фахівцями в складі мультидисциплінарної команди.

Забезпечено надання транспортних соціальних послуг «Соціальні перевезення Черкащини» для доставки осіб з вадами опорно-рухового апарату в заклади охорони здоров'я та осіб з інвалідністю для отримання послуг гемодіалізу, соціальної послуги «представництво інтересів» для заміни і відкриття банківських рахунків.

Змінились підходи при наданні послуг з інклюзивного соціально-реабілітаційного туризму, де фахівці надають послуги з врахуванням особливостей кожного клієнта в онлайн-режимі: відео-подорожі, відео-походи на виставки, екскурсії по маршрутах «зеленого»; «історичного»; «краєзнавчого»; «релігійного» туризму [5].

При наданні соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та насильства за ознакою статі під час карантину дистанційно працює мобільна бригада, де надаються фахові консультації за допомогою телефонного зв'язку, з виїздом у спеціально організованому транспорті до місця проживання (перебування) постраждалих осіб.

При наданні реабілітаційних послуг та соціальних послуг «денного перебування» в Центрі комплексної реабілітації для дітей з інвалідністю «Пролісок» ранковий прийом дітей здійснюється на території закладу за межами будівлі у визначеному місці (за несприятливих погодних умов приймання відбувається в окремій кімнаті). В разі нагальної потреби, до дітей може виїхати мультидисциплінарна команда у складі лікаря, медичної сестри по масажу, фізичного реабілітолога та психолога. Слухачі курсів робітничих професій Центру комплексної професійної реабілітації «Барвінок» переведені на дистанційну форму навчання. Всі заходи з дозвілля і відпочинку проводяться в онлайн-режимі.

При наданні послуг «стаціонарного догляду» в Будинку ветеранів приймаються всі карантинні заходи та не допускаються відвідувачі до підопічних. Облаштовано ізолятори. Випадків захворювання серед підопічних не виявлено.

В умовах поширення коронавірусної інфекції на базі приміщень Комплексу надання соціальних послуг вразливим особам створено Центр обсервації (Обсерватор) на 35 ліжко-місць для надання послуг особам, які в період карантинних заходів підлягають обсервації, такими послугами скористалось 11 осіб.

В Реабілітаційному комплексі для людей з особливими потребами на час карантину надаються тільки соціально-реабілітаційні послуги, обмежено проведення заходів із залученням інших структур.

30.03.2020 року прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби», яким врегульовано питання продовження строку виплати різних видів соціальної підтримки [2].

Для відвідувачів наголошено про можливість дистанційної подачі документів для отримання соціальних допомог і житлових субсидій та отримання довідкової інформації поштою, в електронній формі, із застосуванням он-лайн ресурсів через сайт Мінсоцполітики. Надається послуга Інтернет-приймальні, яка забезпечує отримання електронних звернень, надання відповідей в електронній формі [4].

Незважаючи на карантинні обмеження вдалося в 2020 році спільно з Уманським міським товариством дружби з зарубіжними країнами та Уманським державним педагогічним університетом ім. Павла Тичини реалізувати грантовий проект - проведення «Міжнародного художнього симпозіуму - пленеру «Мистецтво без обмежень» за фінансової підтримки Українського культурного фонду в сумі 635,9 тис.грн.

Забезпечення всіма видами соціальної підтримки мешканців територіальної громади в умовах карантину, пов'язаного з COVID-19, вдалося завдяки створенню нових та удосконаленню наявних соціальних закладів Уманської міської територіальної громади, що надають соціальні та реабілітаційні послуги, надання інноваційних соціальних послуг, участі у грантових проектах щодо покращення соціального обслуговування населення, наявності власних ресурсів громади.

Список використаних джерел

1. Закон України від 04.02.2021р. № 1213-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1213-20#Text>

2. Закон України від 30.03.2020р. №540-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 №211 «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211-2020-%D0%BF#Text>

4. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.03.2020р. №247 «Про особливості надання житлових субсидій», [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/247-2020-%D0%BF#Text>

5. Кучер Г. М. Кравченко О. О. Інклюзивний соціально-реабілітаційний туризм як складова соціальної роботи у громаді (на прикладі м. Умань): Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «педагогіка. соціальна робота». 2019. випуск 2 (45). – 109 с.